

Programsensorrappport BA Generell psykologi 2015

Oppdraget for 2015 er følgende:

Hvordan er samsvaret mellom læringsutbyttebeskrivelser og vurderingsformer i emnene på årsstudiet og bachelorgraden i generell psykologi? Dette gjelder følgende emner:

- **EXFAC03P Examen facultatum, Psykologi**
- **PSYK100 Innføring i psykologi**
- **PSYK101 Generell psykologi 1**
- **PSYK102 Generell psykologi 2**
- **PSYK109 Motivasjonspsykologi**
- **PSYK207 Læring og atferdspsykologi**
- **PSYK208 Affekt og kognisjon**
- **PSYK202B Forskningsmetoder**

I gjennomgangen har jeg brukt emnebeskrivelser som ligger på UiB sine nettsider samt de tilsendte eksamensoppgavene, som alle er hentet fra H-14 og V-15.

Først noen vurderinger rundt oppdraget. Ad. vurderingsformer: Her siktes det åpenbart i første rekke til eksamensform og konkret til eksamensoppgavene, enten dette er skole- eller hjemmeeksamen, samt evt. prøver eller innleveringer underveis. Vurdering av samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelser og eksamener/annen vurdering må skje på et begrenset grunnlag, siden bare to semestres oppgaver foreligger, og siden jeg ikke kjenner innholdet i prøver/innleveringer som måtte inngå for noen emner. Oppdraget tolkes derfor i retning et spørsmål om de gitte eksamensoppgavene befinner seg innenfor de temaer og problemstillinger som læringsutbyttebeskrivelsene beskriver. Dette angår først og fremst tema for oppgavene, men også vinkling oppgaveteksten har, antall oppgaver og hvordan de samlet matcher læringsutbyttebeskrivelser og anbefalt litteratur.

Hvorvidt eksamensoppgavene er innenfor læringsutbyttebeskrivelsene er i prinsippet enkelt å vurdere, i alle fall på de mer elementære emnene. Her er læringsutbyttebeskrivelsene og oppgavene stort sett nokså generelt formulert. På mer viderekomne emner er læringsutbyttebeskrivelsene og oppgavene typisk mer spesifikt/konkret formulert. Det er derfor noe mer problematisk å gjøre vurderinger på sistnevnte emner uten å kjenne pensum/anbefalt litteratur.

Uansett nivå må det antas at faglærere formulerer eksamensoppgaver ved å konsultere hva det er mulig og rimelig å spørre om, gitt anbefalt litteratur. Dette reiser et spørsmål om betegnelsen «anbefalt litteratur» er rimelig. Hvis eksamensoppgavene ikke uten videre matcher læringsutbyttebeskrivelsene, men likevel er rimelige gitt den spesifikke litteratur som er anbefalt, spørres det om ikke «anbefalt» burde strykes fra «anbefalt litteratur». Jeg påpeker to relevante eksempler fra EXFAC03P, men dette gjelder i prinsippet alle de berørte emner.

Dette poenget bør igjen ses i sammenheng med sensur. Fakultetet opplyser at sensorveiledning til nå ikke har ledsaget sensurbunkene på de emnene som vurderes her. Det betyr at sensor har emnebeskrivelsene samt anbefalt litteratur å forholde seg til. Det er uvisst om sensorer faktisk sjekker anbefalt litteratur i sensureringsprosessen. En sensor kan eksempelvis kjenne Teigens historiebok i første utgave, men tar seg ikke bryet med å

undersøke om det er endringer i annen utgave, og om disse evt. har betydning for besvarelsene. Dette problemet er sannsynligvis større når mer spesifikke temaer etterspørres på eksamen. Eksempelvis spør en oppgave på EXFAC03P om placeboeffekten, et tema alle sensorer kjenner til. Men man må kjenne Stanovich sin bok spesifikt for å forstå hvilke aspekter ved temaet som fremheves der, og som følgelig kan forventes i eksamensbesvarelsene. Kjenner man ikke til denne vinklingen, kan sensor ha helt andre forventninger til besvarelsene, eks. at besvarelsen skal beskrive mekanismer i placeboeffekten (noe som ikke behandles av Stanovich).

Man kan anta at en god del av de uoverensstemmelser man ser mellom sensorer når de vurderer de samme besvarelsene kan tilskrives det faktum at sensor ikke kjenner anbefalt litteratur godt nok. Her kan sensorveiledninger være til stor hjelp. Sensorveiledninger er viktige, og kanskje nødvendige, for eksamensoppgaver som konkretiserer læringsutbyttebeskrivelsene på en slik måte at man må kjenne anbefalt litteratur for å forstå hva som menes.

I det følgende vurderes hvert av de aktuelle emnene for den etterspurte match mellom læringsutbyttebeskrivelser og eksamensoppgaver. Læringsutbyttebeskrivelsene og de tilsendte eksamensoppgavene gjengis for hvert emne, deretter følger en kort vurdering.

EXFAC03P Examen facultatum, Psykologi

Læringsutbytte

Kunnskaper

Ved fullført emne skal kandidaten kunne gjøre greie for:
Innanfor psykologiens faghistorie

- filosofiske forløparar for den vitenskapelige psykologien
- psykologifaget sitt opphav og etablering som sjølvstendig vitenskapelig disiplin
- Wundt og eksperimentpsykologien
- dei store skuleretningane
- funksjonalisme
- psykoanalysen
- behaviorismen
- gestaltskolen
- akademisk og anvendt psykologi
- humanistisk psykologi og relativisme
- den kognitive revolusjonen i psykologien

Innanfor fagspesifikk vitenskapsteori:

- psykologien sine kjenneteikn som samfunnsfag og naturvitenskap
- demarkasjonsproblemet (kva er vitenskap?) med særleg blikk på falsifikasjonsprinsippet
- operasjonalisme og essensialisme
- problema med casestudies
- årsaksomgrepet, korrelasjonsomgrepet og omgrepet «sannsyn» (probability) i psykologien
- forholdet mellom intuitiv psykologi (til dømes implisitt psykologi, parapsykologi) og vitenskapelig psykologi
- generaliseringsproblem ved eksperimentell forskning

Ferdigheiter

Ved fullført emne skal kandidaten vere i stand til å:

- diskutere kva som skiljar vitenskapelig psykologi frå før-vitenskapelig psykologi
- beskrive og diskutere dei sentrale kjenneteikn ved dei ulike psykologiske (skule-)retningane, samt å beskrive likskap og skilnader mellom desse med omsyn til innhald, metodebruk og menneskesyn
- gjøre greie for skiljet mellom vekselverknadene mellom akademisk og anvendt psykologi
- gjerne greie for kva som kjenneteiknar vitenskapelig psykologi og vitenskapelig metode innan psykologien (demarkasjonsproblemet, falsifikasjonsprinsippet)
- diskutere fordeler og ulemper ved kassustudier, testar og eksperiment (årsaksomgrepet, korrelasjonsomgrepet, generaliseringsproblemet)

Generell kompetanse

Ved fullført emne skal kandidaten:

- ha ein viss oversikt over kjenneteikn ved dei sentrale retningane innanfor moderne psykologi ,dvs. psykologien etter Wundt
- ha ein grunnleggjande forståing for kva som kjenneteiknar vitenskapelig psykologi til skilnad frå folkeleg psykologi, vitnesbyrd, parapsykologi eller liknande.

Eksamensoppgaver

H-14

A. Psykologiens historie

Kandidaten skal svare på 2 av 3 oppgaver

1. Diskuter Psykofysikken og etableringen av psykologi som empirisk vitenskap på slutten av 1800-tallet.
2. Under Funksjonalismen begynte psykologien å studere tilpasning. Hvilke tilpasningsmekanismer

studerte man og hvorfor ble en opptatt av å studere tilpasning.

3. Gjør rede for "det ubevisste" og behandlingen av mentale lidelser i et historisk perspektiv.

B. Psykologiens vitenskapsteori

Kandidaten skal svare på 1 av 2 oppgaver

1. Hva er forskjellen mellom falsifikasjon og verifikasjon?
2. Gjør rede for placeboeffekten, og hvorfor den er relevant for psykologisk forskning.

V-15

A. Psykologiens historie

Kandidaten skal svare på 2 av 3 oppgaver

1. Diskuter etableringen av psykologi som empirisk vitenskap på slutten av 1800-tallet.
2. Grei ut om Gestaltpsykologiens syn på persepsjon og tenkning.
3. Diskuter likheter og ulikheter mellom behaviorismen og den kognitive psykologien på 1960- og 70-tallet.

B. Psykologiens vitenskapsteori

Kandidaten skal svare på 1 av 2 oppgaver

1. Hva er forholdet mellom teori, hypotese og empiri?
2. Hva menes med "multippel kausalitet"

Vurdering.

Anbefalt litteratur til dette emnet er Teigens historiebok og Stanovich sin bok, begge i siste utgave. Når det gjelder historieoppgavene, er alle disse sentrale og også godt dekket i Teigens bok. Oppgavene i psykologisk vitenskapsteori er noe mer problematiske. En av oppgavene hvert av semestrene er typiske vitenskapsteoretiske oppgaver, men annen oppgave de to semestrene er litt mer problematiske. Oppgaven om placeboeffekten er ganske vrien, ikke minst fordi Stanovich sin fremstilling forutsetter kunnskap om fenomenet og så vektlegger praktiske og forskningsmessige implikasjoner av denne kunnskapen. Også oppgaven om multippel kausalitet er vanskelig, og en del av stoffet om her angår interaksjon, et begrep mange har problemer med å forstå selv på senere emner. Dette reiser spørsmålet om Stanovich sin bok egentlig er egnet på dette nivået (men det er en annen diskusjon).

Konklusjon

Oppgavene på EXFAC03P har dekning i læringsutbyttebeskrivelsene, men særlig en av oppgavene i vitenskapsteori har en vinkling som forutsetter konkret kjennskap ut over anbefalt litteratur og som i tillegg har en spesifikk vinkling som ikke fremgår av oppgaveteksten. På slike oppgaver er åpenbart en (kort) sensorveiledning viktig.

PSYK100 Innføring i psykologi

Læringsutbytte

Kunnskaper

Etter fullført emne skal studentene kunne gjøre greie for og diskutere:

- redegjøre for ulike perspektiv på psykologi som vitenskap
- redegjøre for sentrale biologiske grunnlag for atferd
- beskrive sansesystemene og sensoriske prosesser
- redegjøre for persepsjon og oppmerksomhet
- redegjøre for klassisk og operant betinging og forholdet mellom kognisjon og læring

- redegjøre for ulike modeller for hukommelse, og begrepene "innkodning", "lagring", "gjenhenting" "hukommelsestap"
- redegjøre for teorier om språk og språklæring
- redegjøre for tekning, resonnering, problemløsning, bedømmelse- og beslutningstaking
- diskutere intelligensbegrepet
- redegjøre for begrepet "motivasjon", og sentrale teorier om motivasjon
- beskrive hva emosjoner er og hvilke funksjoner de har, og gjøre rede for sentrale emosjonsteorier
- redegjøre for biologiske, kognitive og sosiale perspektiver på utvikling
- redegjøre for ulike teorier om begrepet "personlighet"

- diskutere forholdet mellom individet og de sosiale omgivelsene
- redegjøre for normer, roller og gruppeatferd
- redegjøre for holdninger, attribusjon og sosial inntrykksdannning
- redegjøre for ulike perspektiver på fordommer og diskriminering

Ferdigheter

Etter fullført emne skal studenten kunne:

- formidle kunnskap tilegnet i kurset gjennom å anvende akademisk skriving - gi en klar framstilling av teori og empiri

Generell kompetanse

Ved fullført emne skal kandidaten:

- kunne redegjøre for og diskutere sentrale perspektiver og temaer innen psykologi basert på en grunnleggende forståelse av psykologi som vitenskap

H-14

Kandidaten skal besvare 4 av 6 oppgaver.

1. Redegjør for begrepet temperament.
2. Diskuter hvordan arv og miljø bidrar til utvikling.
3. Drøft hvorvidt det finnes ulike former for intelligens.
4. Redegjør for begrepene «stressor» og «stress-respons».
5. Redegjør for teorier om sammenhengen mellom holdning og atferd.
6. Redegjør for det psykodynamiske perspektivet på personlighet.

H-15

Kandidaten skal besvare 4 av 6 oppgaver.

1. Gjør rede for det fenomenologisk–humanistiske perspektivet på personlighet.
2. Gjør rede for Atkinson og Shiffrins tre-stadiemodell for hukommelse.
3. Diskuter om det finnes ulike former for intelligens.
4. Beskriv Milgrams studie av lydighet. Hvilke erfaringer kan trekkes fra denne forskningen?
5. Redegjør for operant betingning.
6. Redegjør for begrepet tilknytning.

Vurdering

Her først en kommentar til læringsutbyttebeskrivelsene: Hvor bokstavelig skal disse beskrivelsene tolkes? Hvis man sammenligner med anbefalt litteratur, vil denne for noen kapitler ha et mye større tematisk omfang enn utbyttebeskrivelsene indikerer. Eksempelvis omhandler kapittel 6 (bevissthet) ett tema som matcher læringsutbyttebeskrivelsene (oppmerksomhet), men har i tillegg kapitler om bevissthet generelt, biologiske rytmer, søvn og drøm, drugs-induced states og hypnose. Betyr dette at disse andre temaene ikke direkte kan spørres om til eksamen?

Mer spesifikt til de gitte oppgavene. Oppgave 4, H-14, ber kandidaten redegjøre for stress. Det relevante stoff for dette temaet finnes i kap. 16 i anbefalt litteratur. Men verken helsepsykologi (som dette kapitlet omhandler) eller stress (som utgjør to viktige deler i kapitlet) er omtalt i læringsutbyttebeskrivelsene.

For øvrig ser det ut til at eksamensoppgavene er innenfor læringsutbyttebeskrivelsene. Noen oppgaver adresserer tematikken der direkte (eks. operant betingning), andre indirekte (eks. Milgrams studie som kan ses som et viktig eksempel som illustrerer forholdet mellom «individet og de sosiale omgivelsene»).

Konklusjon

Det ser ut som om det kan være et behov for å justere læringsutbyttebeskrivelsene og omtalen av dem i emnebeskrivelsen enten ved at (a) det presiseres at bare stoff omtalt i læringsutbyttebeskrivelsene kan prøves til eksamen, at dette klargjøres eksplisitt i emnebeskrivelsen, og at eksamensoppgavene sjekkes mot læringsutbyttebeskrivelsene, eller ved at (b) noen av læringsutbyttebeskrivelsene gjøres noe mer generelle.

PSYK101 Generell psykologi 1**Læringsutbytte****Biologisk psykologi (5 studiepoeng)***Kunnskapar*

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Gjere greie for den historiske utviklinga av vår forståing av samspelet mellom hjernen og åtferd
- Gjere greie for moderne metodar for å studere hjernestrukturar involvert i språk og kognisjon, som til dømes CAT, PET og fMRI
- Gjere greie for organiseringa av det sentrale og perifere nervesystem samt korleis nevronar kommuniserer.
- Gjere greie for korleis hjernen regulerer kroppslege organ via det autonome nervesystemet og det endokrine systemet
- Gjere greie for hovudtankane i evolusjonsteori, evolusjonspsykologi og sosiobiologi; særskild omgrepa "naturleg utval", "*inclusive fitness*", "*kin selection*" og "resiprok altruisme"
- Gjere greie for basale genetiske prinsipp, særskild omgrepa kromosom, gen, DNA og RNA.
- Gjere greie for hovudtrekka ved relasjonen mellom hjernestrukturar og åtferd; særskild emosjonar, læring, hugs, språk og kognisjon
- Gjere greie for situasjonelle, affektive, fysiologiske og instrumentelle/åtferdsmessige aspekt ved emosjonar
- Gjere greie for stressomgrepet og faktorar som er av betydning for utvikling av stressrelaterte sjukdommar
- Gjere greie for seksuell utvikling, differensiering og åtferd
- Gjere greie for homeostatisk regulering som til dømes sult
- Gjere greie for biologiske rytmar, spesielt søvn

Ferdigheiter

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Diskutere læring og emosjonar sin funksjon i eit evolusjonsperspektiv
- Diskutere ulike teoriar om forholdet mellom stimulus/kontekst, emosjonar og emosjonell åtferd/fysiologi, som til dømes James-Lange og Cannon-Bard
- Diskutere forholdet mellom biologiske og psykologiske aspekt ved motivasjon, emosjonar, hugs og språk
- Drøfte samanhengen mellom psykisk belastning og kroppslege forandringar, korleis dette kan meistras og korleis langvarig aktivering ksan føre til utvikling av kroppsleg sjukdom
- Diskutere samspelet mellom individet sine genetiske føresetnader (genotyp) og individet sine erfaringar (fenotyp)

- Kunne diskutere sosiobiologi og evolusjonspsykologi som forklaring for menneskets åtferd.

Generell kompetanse

Ved fullført emne skal kandidaten:

- På et grunnleggande vis kunne identifisere og reflektere over etiske problemstillingar innan psykobiologisk forskning, sosiobiologi og åtferdsogenetikk
- Ha opparbeidd en grunnleggande kompetanse om dei ulike elementa som til saman utgjer biologisk psykologi, og anvende kunnskap frå biologisk psykologi til å forklare fenomen som involverer menneskeleg tenkning og åtferd

Kognitiv psykologi (5 studiepoeng)*Kunnskapar*

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Gjere greie for korleis visuell og auditorisk objektgjenkjenning går for seg
- Gjere greie for sentrale teoriar om oppmerksomd, og karakteristika ved delt og selektiv oppmerksomd
- Gjere greie for teoriar om langtidsminnets oppbygning og funksjon
- Kjenne til ulike minnestrategiar
- Gjere greie for karakteristika ved mentale bilete og kognitive kart
- Gjere greie for omgrepa "skjema" og "skript" sine roller i kognitiv psykologi
- Gjere greie for problemløsning, inkludert ulike problemløsningsstrategiar
- Gjere greie for sentrale kjenneteikn ved menneskets resonnering og avgjerdstaking

Ferdigheiter

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Demonstrere nokre sentrale eksperimentelle oppsett for å studere ulike delar av kognitiv psykologi
- Diskutere nokre gjennomgåande tendensar i menneskeleg tenkning
- Forklare korleis elementar frå kognitiv psykologi, som til dømes hugs, oppmerksomd og persepsjon, fungerer i samspel med kvarandre
- Anvende kunnskap frå kognitiv psykologi til å planlegge effektiv studieteknikk
- Drøfte den historiske utviklinga av kunnskap innanfor dei ulike områda i kognitiv psykologi

Generell kompetanse

Ved fullført emne skal kandidaten:

- Ha opparbeidd ein grunnleggande kompetanse om dei ulike elementa som til saman utgjer kognisjon, og anvende kunnskap frå kognitiv

psykologi til å forklare fenomen som involverer menneskeleg tenkning

Utviklingspsykologi (5 studiepoeng)

Kunnskapar

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Gjere greie for utviklingspsykologien sine historiske røter
- Gjere greie for omgrepet utvikling og korleis utvikling kan påverkast av genetiske og miljømessige faktorar
- Gjere greie for sentrale perspektiv innan fagfeltet, som til dømes læringspsykologi, evolusjonspsykologi, økologisk systemteori og psykodynamiske perspektiv.
- Gjere greie for sentrale temaområde innan fagfeltet, som til dømes tilknytning, kognitiv utvikling, intelligens, temperament, teorien om sinnet, moralutvikling, språkutvikling og sosial utvikling.
- Gjere greie for sentrale teoretikarar innan fagfeltet, som til dømes Piaget, Vygotsky, Bowlby, Ainsworth, Chomsky, Rothbart, Skinner og Bandura.

Ferdigheiter

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Demonstrere nokre sentrale eksperimentelle oppsett for å studera ulike perspektiv på utviklingspsykologi
- Drøfte nokre sentrale tema knytt til mennesket si utvikling, som til dømes arv/miljø og kontinuitet/diskontinuitet
- Diskutere korleis sentrale teoretikarar innan fagfeltet har ulike syn på utvikling
- Forklare korleis utvikling på ulike område, som til dømes sosial, språklig og kognitiv, er relatert til og fungerer i samspel med kvarandre

Generell kompetanse

Ved fullført emne skal kandidaten:

Ha opparbeidd ein grunnleggande kompetanse om dei ulike elementa som til saman utgjer fagfeltet utviklingspsykologi, og kunne anvende kunnskap frå fagfeltet til å forklare trekk psykologisk utvikling, særleg hos barn og unge.

H-14

Kandidaten skriver 3 av 6 oppgaver, 1 oppgave fra hvert emne

Biologisk psykologi

1. Beskriv ulike typer amnesi og deres biologiske forklaringsmodeller.
2. Redegjør for hovedtrekkene i Wernicke-Geschwind modellen for språk.

Kognitiv psykologi:

1. Diskuter øving som hukommelsesstrategi. Hvilken effekt har øving på hukommelse?
2. Det blir ofte sagt at oppmerksomhet er en begrenset ressurs. Forklar hva som menes med dette, og gi eksempler på forskning som underbygger påstanden.

Utviklingspsykologi:

1. Drøft hvordan barns forståelse av indre mentale tilstander (Theory of Mind) er relatert til utvikling av sosial kompetanse.
2. Gjør rede for hvordan temperament utvikles hos barn.

V-15

Kandidaten skriver 3 av 6 oppgaver, 1 oppgave fra hvert emne

Biologisk psykologi

1. Hva er en søvnsyklus, og hvordan ser en normal søvnarkitektur ut hos voksne? Hva er de viktigste formene for søvnforstyrrelser?
2. Hva skiller Brocas afasi fra Wernickes afasi? Hvilke anatomiske regioner av hjernen er vanligvis rammet av et hjerneslag hos disse pasientene?

Kognitiv psykologi:

1. "Ansiktsgjenkjenning er en spesiell form for persepsjon." Diskuter påstanden og beskriv empiri som kan belyse den.
2. Tidlig forskning (for eksempel Brown & Kulik, 1977) hevdet at såkalte *flashbulb* minner er mer detaljerte og nøyaktige enn andre minner. Drøft hvordan senere forskning har vist at dette kanskje likevel ikke er tilfelle. Diskuter også hvordan *skjema* kan føre til forstyrning av flashbulb minner, samt hvordan villedende informasjon introdusert etter hendelsen kan påvirke gjenkalling.

Utviklingspsykologi:

1. Gjør rede for og drøft Vygotskys teori om kognitiv utvikling.
2. Gjør rede for hvordan forskning basert på læringsteori har bidratt til å øke vår kunnskap om spedbarns utvikling av hukommelse.

Vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene er svært omfattende og detaljerte, og alle oppgavene ser ut til å være innenfor disse. Beskrivelsene er splittet opp på de tre komponentene i emnet, hvilket gjør at de kan spesifisere temaer mye mer detaljert enn om de hadde vært samlet i et felles sett (se PSYK102).

Konklusjon

Ingen merknader. Se ellers vurdering for PSYK102.

PSYK102 Generell psykologi 2

Læringsutbytte

Kunnskapar

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Greie ut om det trekkteoretiske bidrag til personlegdomspsykologien (korleis trekk kan vere stabile og endrast)
- Gjere greie for det biologiske bidrag til personlegdomspsykologien (genetikk, fysiologi, evolusjon)
- Diskutere det intrapsykiske bidraget til personlegdomspsykologien (psykoanalyse, nyare psykoanalyse, motivasjon)
- Gjere greie for fenomen som sosial forståing, sosial konstruksjon, persepsjon og attribusjon.
- Greie ut om grunntrekk ved kommunikasjon og sosial påverknad
- Gjere greie for sentrale sosiale fenomen som konflikt og samarbeid, fordommar og diskriminering, konformitet og avvik, venskap og kjærleik, prososial og antisosial åtferd.
- Kjenne til sentrale aspektar ved sosialt liv i grupper og mellom grupper, grupper sin funksjon, struktur og prosess.
- Ha kjennskap til kva som meinast med operasjonalisering, variabelomgrepet, måleskalaer, reliabilitet og validitet.
- Kjenne til ikkje-eksperimentelle metodar (observasjon, kasus, arkivstudiar, survey, feltmetodikk, intervju og tekstanalyse).
- Greie ut om grunntrekk ved eksperimentelle disign.

Ferdigheiter

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Kjenne til mest sentrale forskingsmetodane i personlegdomspsykologi
- Vite korleis personlegdom kan målast
- Gjere greie for historiske, kulturelle og samfunnmessige perspektiv på sosialpsykologien sin utvikling
- Definere sentrale omgrep og teoretiske perspektiv på normer og roller, haldningar og verdiar
- Gjere greie for ulike perspektiv på sjølv og identitet, samt gruppa som sosial eining
- Forstå grunntrekk ved sosial samhandling i ulike relasjonar, på ulike arenaer og i ulike kulturelle samanhengar
- Forklare kva eit vitskapeleg paradigme er
- Gje ein generell oversikt over etiske dilemma ved forskning

- Greie ut om hovudskilnadene mellom eksperimentelle og ikkje-eksperimentelle disign

Generell kompetanse

Ved fullført emne skal kandidaten:

- Kunne definere personlegdom og gjere greie for dei ulike hovudperspektiva på personlegdom
- Kunne gje ein oversikt over dei sentrale temaområdene innan sosialpsykologien
- Gjere greie for grunntrekk ved vitskapeleg metode, vitskapsteoretiske omgrep og problemstillingar samt greie ut om likskapar og skilnader mellom kvantitativ og kvalitativ metodisk framgangsmåte

H-14

Kandidaten besvarer 3 av 6 oppgaver, 1 oppgave fra hvert emne

Personlighetspsykologi:

1. Beskriv fem-faktor modellen (big 5) for personlighetstrekk og forholdet mellom stabilitet og endring av personlighetstrekk.
2. Diskuter hvordan arv (genetikk) og miljø har betydning for personlighet.

Sosialpsykologi:

1. Gjør rede for fenomenene illusoriske korrelasjoner, illusjon om kontroll, og regresjon mot middelverdien. Drøft hvordan disse påvirker menneskers tanker og handlinger.
2. Redegjør for kjønnsforskjeller sosialpsykologisk forskning har funnet mellom menn og kvinner. Hvordan kan sosialpsykologi bidra til å forstå utviklingen av slike kjønnsforskjeller?

Metode:

1. Basert på en spørreundersøkelse som viser en positiv sammenheng mellom mengde rødvin som drikkes og helse, konkluderer en journalist at rødvin er bra for helsen vår. Diskuter denne konklusjonen ut fra måten dette er studert på og om det er bedre måter å studere mulige årsak-virkningssammenhenger på.
2. I forbindelse med triangulering blir begrepene konvergens, inkonsistens og kontradiktorisk benyttet. Gjør kort for hva disse tre begrepene betyr og gi eksempel fra kvalitativ forskning om hvordan disse utspiller seg i praksis.

V-15

Svar på 3 av 6 oppgaver, 1 oppgave fra hvert emne.

Personlighetspsykologi:

1. Beskriv fem-faktormodellen ("Big 5") for personlighet og hvordan personlighetstrekk kan måles.
2. Diskuter forholdet mellom personlighet og evolusjon.

Sosialpsykologi:

1. Gjør rede for aggresjon fra et sosialpsykologisk perspektiv.
2. Gjør rede for forskning på gruppepolarisering. Diskuter konsekvenser av dette i forhold til holdninger og bruk av internett.

Metode:

1. Gjør rede for hva som er formålet med en litteraturreview som en del av det teoretiske rammeverket i den kvalitative forskningsdesignmodellen (Maxwell 2005, Krumsvik 2014).
2. Hva menes med at et måleinstrument er valid og hvordan kan en undersøke validiteten til et måleinstrument?

Vurdering

Mens PSYK101 har læringsutbyttebeskrivelser splittet opp på temaets tre temaer, er de her samlet. Det betyr at nokså omfattende tematiske områder avspises med relativt korte læringsutbyttebeskrivelser, noe som igjen gjør det problematisk å avgjøre om oppgavene er innenfor eller utenfor disse beskrivelsene, og om læringsutbyttebeskrivelsene er dekkende for innholdet i anbefalt litteratur. Her er løsningen enten å spesifisere beskrivelsene grundigere innenfor hvert tema separat (som i PSYK101), eller gjøre dem mer generelle. Generelt vurderes oppgavene som innenfor læringsutbyttebeskrivelsene.

Det at metoddelen har to bøker som anbefalt litteratur, tilsier at de to oppgavene i metode hentes fra begge, med en oppgave fra hver. Om dette er riktig, betyr det at studentene i praksis kan velge bort en bok om de ønsker det. Dette problemet kan løses ved at man gir to spørsmål fra samme bok i noen semestre, evt. at begge metodeoppgavene skal besvares. En tredje mulighet er at man utformer oppgaver som krever kunnskaper fra begge metodebøker, eks. litteraturreview vs. metaanalyse.

Både PSY101 og PSYK102 gir mulighet for temaovergripende oppgaver innenfor hvert emne. Eksempelvis kunne et metodetema (eks. forskningsetikk) knyttes til et tematisk område (eks. Milgrams lydighetseksperiment). Dette ville i større grad enn prøving innenfor moduler av emner åpne for testing av forståelse og integrerende kunnskap, og samtidig oppmuntre studentene til å se sammenhenger og forskjeller på tvers av temaer.

Konklusjon

Emnet har ganske korte læringsutbyttebeskrivelser, og disse er (i motsetning til beskrivelsene for PSYK101) samlet i én liste. For student og sensor er nok formatet fra PSYK101 mer informativt.

Det at et emne har tre ulike temaer betyr ikke nødvendigvis at disse må gjennomføres helt separat fra hverandre. Eksamen kunne omfatte temaovergripende oppgaver innenfor emnet.

PSYK109 Motivasjonspsykologi**Kunnskaper:**

Ved fullført modul skal kandidaten kunne:

- Kjenne sentrale omgrep i motivasjonspsykologien

- Kjenne dei mest sentrale teoriane om motivasjon, og demonstrere kunnskap om dei
- Kjene til forskingsmetodar i studiet av motivasjon

- Analysere sentrale omgrep og teoriar i motivasjonspsykologien og diskutere forholdet mellom dei.

Dugleik

Ved fullført modul skal studenten kunne:

- Drøfte viktige fenomen presentert i modulen
- Demonstrere forståing av motivasjon innan ulike område av psykologien
- Drøft praktiske implikasjonar av ulike motivasjonsteoriar innan felt som skule, arbeidsliv, helse og idrett

Generell kompetanse:

Ved fullført modul skal kandidaten kunne:

- Reflektere rundt kva motivasjon er
- Reflektere rundt korleis ein måler motivasjon
- Reflektere rundt - og tenkje kritisk om - korleis ulike teoriar vinklar motivasjonsfenomen

H-14

Vurdering

Dette emnet har ganske generelle læringsutbyttebeskrivelser, med vekt på begreper, teorier og metoder, og ikke minst implikasjoner og praktisk anvendelse. Oppgavene er alle sentrale og klart innenfor læringsutbyttebeskrivelsene.

Konklusjon Ingen merknader – et meget interessant emne!

PSYK207 Læring og atferdspsykologi

Læringsutbytte

Kunnskapar

Etter fullført emne skal kandidaten ha tilegna seg kunnskap om og kunne drøfte teoriar og empiriske funn, sentrale læringsprosedyrar og omgrep knytt til:

- Habituering/dishabituering og sensitivisering
- Klassisk betinging
- Instrumentell (operant) betinging
- Studiar om sjølvkontroll
- Sosial kognitiv læringsteori
- Relevante eksperimentelle studiar med bruk av dyr i laboratorium
- Læringspsykologiske bidrag til forståinga av menneskelege fenomen innan:
 - avhengigheit
 - helse og åtferd
 - stress og stressreaksjonar
 - åtferdsvanskar og endring av disse
 - lært hjelpeløyse og depresjon
- Bruk av læringspsykologi i relasjon til nytta område som høyrer til kvardagslivets psykologi (oppfostring, problemløysingsstrategiar i kvardagslivet, "gode vanar", endring av åtferd, endring av helseåtferd m.m.)

Kandidaten skal besvare 2 av 3 oppgaver.

1. Hva er prestasjonsmotivasjon, og hvordan er forholdet mellom prestasjonsbehov (need for achievement) og prestasjonsmål (achievement goals)?
2. Hvordan attribuerer individer årsakene til egne suksesser og nederlag, og hvilke konsekvenser har dette for deres motivasjon?
3. Drøft hva transformasjonsledelse er og hvordan slik ledelse kan være knyttet til høy indre motivasjon hos de ansatte.

V-15

Kandidaten skal besvare 2 av 3 oppgaver.

1. Hva er indre motivasjon, og hvordan har indre motivasjon sammenheng med ulike former for ytre motivasjon?
2. Forklar hvordan mestringsforventninger («self-efficacy») og årsaksattribusjoner påvirker motivasjon.
3. Hva er transformasjonsledelse og hvordan kan psykologiske behov forklare hvorfor transformasjonsledelse er effektiv?

Ferdigheiter

Etter fullført emne skal kandidaten kunne:

- Drøfte sentrale modellar og prinsipp for læring, både hos dyr og menneske
- Forstå kva for rolle læring har for individets fungering i eit miljø og kva som påverkar og endrar åtferd
- Greie ut om korleis grunnleggande prinsipp innanfor læringspsykologien kan nyttas for å forstå åtferd hos menneske
- Ha kunnskap om kva som kan gjerast for å endre og oppretthalde åtferd hos dyr og menneske

Generell kompetanse

Etter fullført emne skal kandidaten kunne:

- Bruke modellar og prinsipp innanfor læringspsykologien til å gjere åtferdsanalyse og nyttiggjere dette i arbeidslivet og i vidare utdanning
- Analysere menneskeleg samspill med omgivnadene

H-14

1. Innen paradigmet Pavloviansk betinging er studier av emosjonelle reaksjoner ett av flere områder som har praktisk nytteverdi. Hva er betingede emosjonelle reaksjoner, og hvordan kan disse knyttes til avlæring av frykt? Gi eksempler på studier.
2. Hva er straff? Hvilke faktorer påvirker straff og hvilke teorier, problemer og alternativer til straff er kjent i litteraturen?
3. Med utgangspunkt i atferdsteori, redegjør hvordan strukturen i pengespill kan bidra til vanedannende spilling

V-15

1. Innenfor Pavloviansk betinging er det flere ulike teorier i litteraturen som forsøker å forklare betingede responser, en av dem er stimulus substitusjonsteorien. Grei ut om denne teorien og bruk gjerne forklarende eksempler.
2. Beskriv og forklar treningsprosedyrene «shaping» (forming) og «chaining» (kjeding) som tilhører Skinneriansk forsterkningslære.
3. Hva er sosial og asosial observasjonslæring? Gi eksempler.

Vurdering

Dette er et emne fokusert mot læringspsykologi og atferdsanalyse, med implikasjoner (dokumentert i anbefalt litteratur) for avhengighet, helseatferd, stress, atferdsvansker, mm. I tillegg til eksamen mot slutten av emnet er det 2 obligatoriske flervalgsprøver (hver med omfang på 60 minutter) om klassisk og instrumentell betinging i løpet av semesteret samt 2 skriftlige rapporter. Alt dette må godkjennes før man fremstiller seg for eksamen.

De gitte eksamensoppgavene er klart innenfor læringsutbyttebeskrivelsene og fokuserer på sentral kunnskap i feltet. Vekten er på grunnleggende mekanismer, kanskje en av de tre oppgavene på hver eksamen burde knyttes til anvendelse (slik tilfellet er for 3. oppgave, H-14).

Konklusjon

Ingen merknader – en meget spennende emne!

PSYK208 Affekt og kognisjon

Læringsutbytte Kunnskaper

Etter fullført emne skal studentane kunne redegjere for:

- Forholdet mellom emosjonar, affekt og kjensler
- Forholdet mellom stemningsleie ("mood") og informasjonsprosessering
- Kjensler sin verdi som informasjonskilde
- Verdien av stemningsleie i ulike bedømmingssituasjonar
- Forholdet mellom affekt og hukommelse
- Korleis affekt kan virke inn på problemløysing
- Antisiperte og antisipatoriske kjensler i beslutningstaking
- Intuisjon vs. rasjonalitet i beslutningstaking

- Bevisstheten si rolle i emosjonar
- Korleis kognisjon og åtferd i sosiale kontekster er påverka av affekt
- Betydningen av affektregulering, metaemosjonar og emosjonell intelligens i sosial åtferd
- Ulike former for stemningsinduksjon

Ferdigheiter

Etter fullført emne skal studentane kunne:

- Beskrive og diskutere sentrale modellar for forholdet mellom affekt og kognisjon, og sentrale funn som belyser disse modellane.

- Diskutere og evaluere på kva for måtar menneskelig tenking er påverka av affekt, og i kva grad emosjonelle reaksjonar er påverka av kognitive prosesser.
- Evaluere eksperimentelle design, metode og konklusjonar i forskingsartiklar som testar modellar for forholdet mellom affekt og kognisjon.

Generell kompetanse

Etter fullført emne skal studentane kunne:

- Reflektere over korleis ulike former for åtferd er påverka av forholdet mellom affekt og kognisjon

H-14

Kandidaten skal besvare 2 av 3 oppgaver.

1. Gjør rede for hvordan affekt kan være involvert i beslutningstaking. Illustrer med empiriske eksempler fra forskningslitteraturen.
2. Hvordan kan affekt være en informasjonskilde? Diskuter spørsmålet med utgangspunkt i relevant teori og empiriske eksempler.
3. Gjør rede for ulike syn på bevissthetens rolle i emosjoner.

V-15

Kandidaten skal besvare 2 av 3 oppgaver.

1. Gjør rede for “affective forecasting” i beslutningstaking.
2. Gjør rede for “affect as information” og “affect priming” og forklar disse mekanismenes rolle i “affect infusion”-modellen.
3. Gjør rede for forholdet mellom affekt og problemløsning. Illustrer med eksempler fra forskningslitteraturen.

Vurdering

Dette er også et meget spennende emne som fokuserer på samspillet mellom affekt, kognisjon og atferd. Litteraturen for kurset er organisert i lett oversiktlige bolker som matcher læringsutbyttebeskrivelsene. Evalueringsgrunnlaget er en obligatorisk hjemmeoppgave (gruppeoppgave) samt avsluttende eksamen. Eksamensoppgavene som er tilsendt er alle midt i blinken både ut fra læringsutbyttebeskrivelser og emnelitteratur.

Konklusjon

Ingen merknad, igjen et meget spennende emne!

PSYK202B Forskningsmetoder

Læringsutbytte

Kvalitativ metode

Kunnskapar

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Vise kunnskap om korleis ein utformar eit kvalitativt forskningsdesign
- Vise kunnskap om kvalitativ metodes vitenskapsteoretiske forankring
- Vise kunnskap om kva som kjenneteiknar kvalitative metodar og syne kva for bruksområde dei høver seg for
- Vise kunnskap om sterke og svake sider ved ulike kvalitative metodetilnærmingar som feltmetodikk, observasjon, intervju og tekstanalyse.
- Vise kunnskap om data sin troverdiggskap og gyldigheit.

Ferdigheiter

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Utføre ein litteraturreview i kvalitativ metode
- Utforme stringente forskningsspørsmål i kvalitativ metode
- Designe alle stadia i det kvalitative forskningsintervjuet
- Designe observasjonsstudie i kvalitativ metode
- Analysere kvalitative data i lys av troverdiggskap og gyldigheit

Generell kompetanse

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Vere bevisst på korleis det vitenskaplege grunnlaget for kvalitativ metode har implikasjonar for eit heilskapleg kvalitativt forskningsdesign

- Vere bevisst om etiske dilemma ved feltarbeid, intervju og observasjon
- Vere bevisst om kvalitative forskningsdesigns avgrensingar, samt korleis det kan integrerast saman med kvantitative forskningsdesign (Mixed Method)

Kvantitativ metode

Kunnskapar

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Greie ut om ulike typar utval i surveymetode (tilfeldige utval, klyngeutval og bekvemmelighetsutval)
- Gjere greie for ulike statistiske kriteriar for reliabilitet og validitet i surveymetodikk.
- Gjere greie for mønster mellom observasjonar, inkl. korrelasjonsomgrepet.
- Greie ut om sannsynlighetsomgrepet og relatere dette til signifikanstesting, samt gjere greie for H₀, H₁, type I og type II feil.
- Gjere greie for variansanalyse samt ikkje-parametriske alternativ og regresjonsanalysar
- Gjere greie for hovudtrekka ved faktoranalysar

Ferdigheiter

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Gjere deskriptiv statistikk (som mål på sentralendens, spreing og frekvensanalysar) i statistikkprogram
- Gjere enkle analysar som kji kvadrat, t-testar, Mann-Whitney og Wilcoxon i statistikkprogram
- Gjere variansanalysar og enkle faktoranalysar i statistikkprogram
- Organisere filer, sataark og variabelark i statistikkprogram

- Opprette filer, lage variabelnamn og legge inn "labels", samt punche data i statistikkprogram
- Rekode variablar og lage syntax-filer i statistikkprogram
- Gjere og tolke analysar av måleinstrumentar sin indre konsistens i statistikkprogram
- Forklare og tolke analysar i statistikkprogram i samsvar med hypotesetesting og statistisk signifikans

Generell kunnskap

Ved fullført emne skal kandidaten kunne:

- Sette opp eit forskningsdesign ut fra relevante forskningsspørsmål, foreslå og gjennomføre relevante analysar samt fortolke resultatane fra analysane
- Vere bevisst på korleis det vitskapelege grunnlaget for kvantitativ metode har implikasjonar for eit heilskapleg kvantitativt forskningsdesign
- Vere bevisst på etiske dilemma ved kvantitativ metodebruk
- Vere bevisst om kvantitative forskningsdesigns avgrensingar, samt korleis det kan integrerast saman med kvalitative forskningsdesign (Mixed Method).

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Førelingar i kvalitativ metode 6 x 2 timar, totalt 12 timar.

Førelingar i kvantitativ metode 6 x 2 timar, totalt 12 timar.

Dataøvingar i statistikk i grupper 6 x 2 timar, totalt 12 timar.

H-14

Spørsmål 1 (vekt 1/3) – kvalitativ del

Tenk deg at du skal gjennomføre en forskningsstudie der målet med studien er å undersøke hvordan studenter ved UiB opplever eksamensangst.

1. Ta utgangspunkt i forskningsdesignmodellen (Maxwell, 2005; Krumsvik, 2014) og gi en kort gjennomgang av hvordan du vil utforme et forskningsdesign for studien, samt hvilke(n)kvalitativ(e) metode(r) du vil bruke for å finne svar på forskningsspørsmålet i studien.
2. Med utgangspunkt i forskningsdesignmodellen skal du kort gjøre rede for og diskutere hvordan du vil sikre validitet i undersøkelsen din.

Spørsmål 2 (vekt 2/3) – kvantitativ del

Du har fått utlevert et datasett med 51 variabler og 562 respondenter. Dataene er fra en spørreskjemaundersøkelse som har kartlagt helse, trivsel og studiemestring på to ulike måletidspunkt blant et utvalg studenter ved et universitet på Vestlandet. Nedenfor finner du en detaljert beskrivelse av variablene i datasettet.

Variabelnavn	Beskrivelse av variabler	
Tidspunkt 1		
alder	deltagernes alder	
kjønn	deltagernes kjønn	0=mann; 1=kvinne
karal	gjennomsnitt av 3 siste universitetseksamener	1-6, der 1 er best og 6 er dårligst

kara2	Gjennomsnittskaraktter fra videregående	1-6, der 6 er best og 1 er dårligst
as1 - as3	Skala som måler akademisk stress	Høyere skåre indikerer høyere stress
lot1 - lot6	Skala som måler personlighetstrekket optimisme	Høyere skåre indikerer mer optimisme
pa1 - pa10	Skala som måler positive emosjoner	Høyere skåre indikerer flere opplevde positive emosjoner
na1 - na10	Skala som måler negative emosjoner	Høyere skåre indikerer flere opplevde negative emosjoner
Tidspunkt 2 (4 uker etter tidspunkt 1)		
mest1 - mest8	Skala som måler følelse av studiemestring	Høyere skåre indikerer høyere mestring
shp1 - shp10	Subjektive helseplager siste 30 dager	Høyere skåre indikerer flere plager

Oppgaver

- Variablene *shp1* til *shp10* er fra en skala som måler subjektive helseplager og er ment å fange opp ulike symptomområder. Gjør derfor en prinsipal komponent-analyse for å undersøke om disse variablene kan kombineres til en eller flere generelle faktorer. Begrunn svaret ditt og gi meningsfulle navn til faktorene du finner.
- Fordelingen til helseplager bruker ofte å være skjev da de aller fleste rapporterer ingen eller få plager. Vi er derfor først og fremst opptatt av å sammenligne dem som rapporterer ingen plager med dem som rapporterer å være litt, en del eller mye plaget. Basert på faktorene du fant i oppgave 1 skal du derfor lage nye variabler som skiller mellom disse to gruppene. Vi er konservative og bestemmer at en person må ha rapportert helseplager på *alle* leddene som inngår i faktorene for å defineres som «plaget».
Beskriv eller dokumenter hvordan du gikk frem for å lage de nye variablene.
- Undersøk ved hjelp av en kjiqvadrat-analyse om det er forskjeller mellom menn og kvinner når det gjelder subjektive helseplager. Hva viser resultatene?
- I denne spørreundersøkelsen ble det i tillegg til subjektive helseplager også målt akademisk stress (*as1-as3*), positive (*pa1-pa10*) og negative (*na1-na10*) emosjoner, personlighetstrekket optimisme (*lot1-lot6*) og følelse av studiemestring (*mest1-mest8*). Konstruer nye variabler ved å lage gjennomsnittsskåre eller sumskåre for akademisk stress, positive og negative emosjoner, optimisme og studiemestring. Dokumenter hvordan du beregnet skårene. Husk å ta hensyn til eventuelle ledd som må reverseres før skåringen.
- Regn deretter ut og rapporter estimat for reliabilitet til alle de nye variablene du nettopp laget i oppgave 4. Vil du si at disse er tilfredsstillende for denne studien?
- Undersøk om det er forskjeller mellom kvinner og menn når det gjelder opplevde positive og negative emosjoner og opplevd studiemestring. Bruk en selvvalgt effektstørrelse til å avgjøre om eventuelle forskjeller du finner er store.
- Spesifiser en regresjonsmodell som gir grunnlag for å si noe om hvilke variabler som kan forklare variasjoner i opplevd studiemestring. I denne modellen skal du først kontrollere for kjønn, alder, gjennomsnittskaraktter fra videregående og gjennomsnittet av tre siste eksamensresultat, og deretter se om akademisk stress, emosjoner og optimisme kan forklare noe utover dette. Beskriv og tolk resultatene.
- Gi en kort oppsummert fremstilling på rundt 200-300 ord av hovedfunnene.

V-15

Oppgave 1 (vekt 1/3) – kvalitativ del

Med utgangspunkt i forskningsdesignmodellen (Maxwell 2005; Krumsvik 2014) skal du kort gjøre rede for hvordan du vil utvikle et presist forskningsspørsmål i en kvalitativ forskningsstudie som har som forskningsmål å undersøke bachelorstudenters sine egne opplevelser av studiekvalitet ved Det psykologiske fakultet, UiB.

- Gjør kort rede for hva som er hensikten med å utføre en litteraturreview i en slik kvalitativ forskningsstudie.
- Gjør så kort rede for hvilken kvalitativ metode du vil bruke for å besvare forskningsspørsmålet ditt.

Oppgave 2 (vekt 2/3) – kvantitativ del

I datasettet "Eksamen psyk202B_V15" er det i alt 35 variabler og 2248 deltagere. Filen inneholder et utvalg hentet fra en større undersøkelse av norske veteraner som har deltatt i internasjonale operasjoner (intops). Utvalget som du har fått inneholder bl.a. informasjon om posttraumatiske symptom, opplevelser under tjeneste og i hvilken grad en benytter en unngående mestringsstrategi i møtet med vanskelige situasjoner. Oppgaven din er å beskrive utvalget og undersøke ulike forklaringsvariabler for posttraumatisk stress. Mange av variablene i dette datasettet måler fenomen som typisk ikke er normalfordelte (som for eksempel posttraumatisk stress). Siden vi har et såpass stort utvalg, regner vi likevel med at vi kan benytte parametrisk statistikk og analyser. Under finner du en detaljert beskrivelse av variablene som er inkludert i datasettet.

Variabelnavn	Beskrivelse av variabler	Verdibeskrivelser
gradsko	Militær grad	-
alder	Deltagernes alder (i kategorier)	Se datafil for verdibeskrivelse
kjønn	Deltagernes kjønn	0=mann; 1=kvinne; 2 = ukjent
tjeneste	Deltagernes funksjon/type tjeneste	Se datafil for verdibeskrivelse
varighet	Antall måneder deltagerne har vært i internasjonale operasjoner	1 = < 6 måneder; 2 = 6-12 måneder; 3 = > 12 måneder
reak1 – reak10	Skala som måler posttraumatiske symptom	1 = aldri; 7 = ofte
intops_1 – intops_10	Skala som måler opplevelser under internasjonal tjeneste	1 = sjelden; 5 = svært ofte
mest1 - mest10	Skala som måler en unngående mestringsstrategi	1 = ikke i det hele tatt; 4 = hele tiden

OPPGAVER

1. Start med å gi en deskriptiv beskrivelse av utvalget.
2. Undersøk faktorstrukturen til variablene intops_1-intops_10 ved hjelp av en prinsippal komponentanalyse. Hvor mange komponenter er det til stede i dette materialet? Gjør rede for hvordan du går fram for å finne svaret, og gi meningsfulle navn til komponenten(e).
3. Kombiner på bakgrunn av resultatene fra oppgave 2 variablene intops1-intops10 til én eller flere sum- eller gjennomsnittsskåre(r). Konstruer i tillegg nye sum- eller gjennomsnittsskåre(r) for posttraumatisk stress (reak1-reak10) og mestringsstrategi (mest1-mest10). Dokumenter hvordan du beregnet skårene.
4. Regn ut og rapporter reliabilitet til alle de nye variablene du har laget. Vil du si at disse er tilfredsstillende for denne studien?
5. I datasettet finner dere en variabel som heter *tjeneste* som forteller oss hvilken type funksjon eller tjeneste innen forsvaret som deltagerne innehar. Gjør denne variabelen om til en dikotom variabel som skiller dem som har operativ tjeneste fra dem som har en annen type tjeneste. Undersøk deretter om det er forskjeller mellom type tjeneste (operativ vs. annen type) når det gjelder posttraumatisk stress og variabelen/variablene du fant i oppgave 1. Beskriv resultatene du finner.
6. Variabelen *varighet* deler utvalget inn i tre ulike grupper basert på hvor lenge deltagerne har vært i internasjonale operasjoner de siste tre årene. Undersøk om det er noen forskjeller mellom de ulike gruppene når det gjelder posttraumatiske symptom. Beskriv resultatet.
7. Undersøk de bivariate sammenhengene mellom posttraumatiske symptom, mestringsstrategi og variabelen/variablene du fant i oppgave 2 ved hjelp av både spredningsplott og korrelasjoner. Beskriv mønsteret av sammenhenger med hensyn til retning og styrke.
8. Spesifiser en regresjonsmodell som gir grunnlag for å si noe om hvor mye av variasjonene i posttraumatiske symptomer som mestringsstrategi kan forklare utover opplevelser under tjenesten og type tjeneste (benytt her den nye variabelen du laget i oppgave 5). Beskriv resultatene fra modellen som du har spesifisert.
9. Gi en kort oppsummert fremstilling på rundt 200-300 ord av hovedfunnene.

Vurdering

Emne med fokus på både kvantitativ og kvalitativ metode, men der det ser ut til at det bare er undervisningen i kvantitativ metode som ledsages av øvelser (undervisningen i kvalitativ

metode er forelesningsbasert). Dette reflekteres også i oppgavene til 8-timers hjemmeksamen, der oppgavene i kvantitativ metoder er svar på konkrete spørsmål fra et datasett, mens oppgavene i kvalitativ metode er skriftlige oppgaver. I tråd med ulikheten i undervisningsomfanget er også eksamen vektet med 2/3 på kvantitativ og 1/3 på kvalitativ metode.

Eksamensspørsmålene er helt i tråd med læringsutbyttebeskrivelsene og anbefalt litteratur.

Som for PSYK102 kunne man spørre seg om det hadde vært en idé å forene de to delene av emnet i oppgavene til eksamen. Eksempelvis kunne man tenke seg oppgaver der studentene skulle demonstrere i praksis hvordan en tilnærming med mixed methods skulle planlegges for en gitt problemstilling. Som for PSY102 vil dette kreve en liten omlegging av undervisningen.

Konklusjon

Ingen merknad.

Generelle konklusjoner

Når opptaksordningen til profesjonsstudiet snart endres, må man anta at lekkasjen mellom de ulike emnene på BA Generell psykologi vil avta og kvaliteten på emnene og deres vurderingsformer kan evalueres mer på egne premisser. Min oppfatning er at de emnene som inngår i BA-løpet er av høy kvalitet, og at vurderingsformene også er av høy kvalitet.

De forhold som er kommentert med forbedringspotensial er først og fremst

- Relasjon emnebeskrivelser – pensum – eksamensoppgaver på de innledende emnene
- Sensorveiledninger
- Mulighet for temaoverskridende prøveformer innenfor gitt emner (PSYK101, PSYK102, PSYK202B)

Tromsø 3. desember 2015

Frode Svartdal